

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám

: Telefonszám: József 67 :

Megjelenik minden pénteken

SZERKESZTI

RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Magyarországon:

Ausztriában:

Félévre . . 150 K

Félévre . . 250 K

Egész évre 300 „

Egész évre 500 „

Egy szám ára Ausztriában 10 korona

AVÉKA ALÓL

SCHANDL KÁROLY földmívelési államtitkárnak olvastuk a héten egy nyilatkozatát a szállítási igazolványokról. És ebben a nyilatkozatában igen becsületes, komoly, okos felfogásáról tett tanubizonyságot. Egyben a nyilatkozat lerántotta a leplet egy az egész magyar gazdasági élet ellen készülő merényletről, amely egyszersmind a fogyasztó közönség életét is elkeserítette volna. A zaklatásnak egy immár a divatból kiment fajtáját akarta valaki adoptálni a közéleti tanácsban. Kimondhatatlan perverzítés lett volna, ha újra életbeléptetik a macerákat és vegzaturákat, amelyeket leginkább a kommun alatt éltünk át a vasutakon. Pedig megtörtént volna, ha néhány okos ember — köztük a földmívelési államtitkár — vétót nem mondanak a keservében született ötletnek. Arról volt szó, hogy a tulságosan elharapódzott élelmszercesempészet megakadályozására *nem csupán a határmenti községekben, hanem azon túl is az ország közepe felé elég messze kiágazóan rendeljék el a kötelező szállítási igazolványokat.* A kormány kétségkívül konszolidációra törekszik, sőt ezen a téren sikerei is vannak. Hát ennek az ötletnek sehogy sem lehetett volna elhelyezkednie a konszolidáció vívmányai között. Igen szelid szóval élve, a forgalmat ölné meg ez az intézkedés, az élelmezés terén esztendőkkal vetne vissza bennünket és ami legtermészetesebb, a szállítási igazolványokkal való vegzatura olyan árdrágulást hozna, hogy ezért a nagyszabású ötlet boldog kitermelője aligha vállalhatná el a felelősséget. Aki a cempészet ellen csak ilyen eszközökkel tud küzdeni, annak igazán nem adatott valami nagy találékonyság. Szerencsére okos és jószándéku emberek kivédtek ezt a merényletet, amely valószínűleg kegyelemdőfés lett volna nemcsak a kereskedelemnek, hanem a közéletnek is. Mert ne feledjük el az urak, akik ezzel a fájdalmas ötlettel megajándékoztak bennünket, hogy a háború és a bolsevizmus eme rettenetes emlékét nem lehetett volna büntetlenül ránkzudítani, ma, amikor mindenki — a legreakciósabbak is — a szabad forgalom után üvölt. Ám, ha nem esalódunk, akad olyan gazdasági miniszterünk is, akinek „mentalitásához” eléggé simul ez az ötlet és akinek „programmja” kiegészülne ezzel a ponttal . . .

*

TUL VAGYUNK RAJTA, megszavazták az ipartörvényt is, amely ma már törvény léven, nem akarjuk kritizálni, hiszen amugy is módjában volt *A Pénzvilág*-nak a törvény tárgyalása idején legelsőrendű szakembereket megszólaltatni. Nem említve Hegyeshalmy Lajos kereskedelmi miniszter óriási koncepciójú fölshóllásait, szenzációs megállapításait, amelyek hallatára Baross Gábor is kalapot emelt volna előtte, egy másik nagy államférfiut, Pálffy Dánielt idézzük, aki egy Demosthenes ékesszólásával csapott rá arra az örületre, amelyet humanitásnak neveznek a nyálkás temperamentumuk és amelyek a tanoncokkal való bánásmódban *még ez a javaslat is érvényre akart juttatni.* Hát tudja meg az egész világ, hogy a humanizmus ostobaság, vénasszonyoknak való érzélgősség és a tanoncnak többet ér a verés. mint az inasiskola. Épen ezt a kivételes közgazdászunk, Szeged büszkesége, harsogott bent az ülés-teremben, amikor megszólalt e sorok írója

mellett a magyar ipari érdekeltségek egyik igazán kiváló képviselője és röviden csak ennyit mondott: „Elhívtak ide, hogy egyet-mást javítsunk a javaslaton, amelyet gyökerében kellene kivágni; de odabent olyan újabb képtelenségekkel spékkelik meg a javaslatot, hogy felesleges minden beavatkozás. Csak csinálják meg a dolgot, ahogy nekik jól esik, léptessék életbe a törvényt s akkor majd az iparosok maguk fogják látni a maguk bőrén, hogy mivel boldogították őket. Minek próbálkozzam én a javaslat felrobbantásával, amikor majd az iparosok maguk fognak jönni és követelni a törvény revízióját?” Ez a helyzet a mai törvényalkotásokban. A jelszavak szépen hangzanak, amíg követváltásztás van, szépen hangzanak a népgyűléseken, de ott, ahol a produktív munka embereiről gondoskodnak, ezek a jelszavak csúnyán megboszulják magukat. Kérdezzék meg majd egy esztendő múlva az iparosoktól, hogy helyes-e ez a mi megállapításunk?

*

A DOHÁNYÁREMELES ismét nem az a kormányzati tény, amely meg fogja menteni az országot a gazdasági csódtól. Nem jelentős összegről van szó, de akkor, amikor a dohány-

árak emeléséről megjelenik a rendelet, ugyanakkor tele vannak az újságok hírekkel, hogy fölemelik a házbéreket, a villamosjegyek árát, a villanyt, a gázt, a vizet és a levegőt. Mindez nem üres fenyegetés, hanem szomorú valóság. Végül pedig mindezekhez a három százalékra emelkedett forgalmi adó, amely a valóságban — mint ismeretes — minimálisan tizszázalékos emelkedést reprezentál. Ezt nevezik minálunk pénzügyi konszolidációnak. Tessék elhinni, hónapokon át büszkéek voltunk rá, hogy amikor a korona 285-ről rövidesen 80-ra és még alább esuszott le, a termelők, iparosok és kereskedők szinte páratlan becsületességgel tartották magukat a Hegedüs-féle axiomához, hogy a korona belső értéke sokkal nagyobb, mint amit Zürichben jegyeznek. Az áremelkedések, amelyek ebben az időben estek, igazán nem voltak érezhetők a korona értékesökkenésében. És most mit látunk? Hogy a drágasági hullámnak a lökést maguk a hatóságok adják meg dohány-, villamosjegy-, víz- és levegő-drágítással. Azt kell hinnünk, hogy ez is magyar specialitás, de ha nem is az, mindenestre olyan jelenség, amely elveszi a jogot attól, hogy a kereskedő, iparos, vagy termelő áremelésén csodálkozzunk.

Magyarország és a nagyvilág

Az osztrákok nem sielnek — Az angol és francia tartozások — Az amerikai tőkeezervoár — Szindikátus a magyar-orosz export-import lebonyolítására

Magyarország és a nagyvilág közeledése Magyarország gazdasági krízisének egyik legnagyobb problémája. Belsőleg is el vagyunk látva bajokkal, de mi bizunk, hiszünk abban, hogy ennek az országnak minden polgára — aki ma talán a legszélsőbb álláspontot foglalja is el — leszereli egyéni véleményét akkor, ha a külfölddel való megegyezésünk kerül előtérbe. Vonjunk-e érdekszférákat? Mondjuk-e, hogy a szomszédokkal való gazdasági összeköttetés a legfontosabb, még akkor is, ha az nemzeti önérzetünk látszólagos megalázásával jár. Nekünk ma gazdasági megerősödésünk a legfőbb célunk. Ezt elérni csak kedvező nemzetközi szerződésekké lehet. Talán felemlíthetnénk sikerként a portorosei megegyezést, amely ha nem is hozott vívmányokat, de a megértés utját egyengette. A másik, méhében nagy eredményeket rejtő tárgyalásnak tekintjük a genuai konferenciát, amely az *igazi béketárgyalások preludiuma* lesz. Mindezek mellett a kis magyar államnak vannak igen súlyos, igen várandós napi kérdései, amelyekről itt akarunk megemlékezni talán rapszódikus sorrendben, de mindenesetre az események jelentőségét méltató módon.

Mindenekelőtt szólnunk kell a legaktuálisabb problémáról,

az Ausztriával való gazdasági egyezményről.

amely mindenesetre kedvező auspiciumok mellett indult. Ennek a megállapodásnak szükségességét igazolják a külkereskedelmi statisztika legújabb adatai, melyek szerint a múlt évben importált 157.000 q textiláruból 78.000 q-t, tehát csaknem a felét Ausztria szállította; a behozott 259.000 q papírból 165.000 q-t, 39.000 q bőr- és bőráruból 22.500 q-t, 61.000 q faáruból 35.000 q-t, 72.000 q géparuból 35.000 q-t, 170.000 q vegyi anyagokból 90.000 q-t és 21.000 q élelmiszerből 15.000 q-t Ausztria szállított, tehát *a behozatal csaknem összes ágaiban Ausztria vezet*, kivéve a fa-, szén-, üveg-, ásványolaj- és sóbehozatait, mely cikkeknek Csehszlovákia, illetve Románia a főszállító. Ugyanez a kép tárul elénk a kiviteli tételeknél is. 1.300.000 q exportlisztből Ausztria vett át 8—900.000 q-t, 750.000 q gyümölcsből 600.000 q-t, 53.000 drb vágó- és tenyészállatból 30.000 darabot, 52.000 q cementből 29.000 q-t és 119.000 q hulladékból 95.000 q-t. Igaz, hogy a többi országok tételeit a fennálló forgalmi nehézségek mesterségesen is csökkentették, ez azonban semmit sem von le abból a megállapításból, hogy a legfőbb szállítónk és fogyasztónk is ez idő szerint még mindig Ausztria. Az ideális állapot minden esetre az volna, ha Magyarország és Ausztria a behozatali és kiviteli tilalmakat egymással szemben

teljesen megszüntették és a legtöbb kedvezményt elvették elfogadnák, jelenleg azonban *nem lehet ilyen messzemenő egyezségekre gondolni*, mert nemcsak a magyar-osztrák gazdasági relációkat, hanem az utódállamokkal való gazdasági viszony szempontjait is tekintetbe kell venni, mert nem tehetjük ki magunkat annak, hogy az Ausztriába kivitt termékeinket Ausztrián át olyan államok kapják, amelyek velünk szemben az elzárkózás politikáját követik, viszont ugyanez államok Ausztrián át saját gyártmányaikkal kerülő úton elárasztják a mi fogyasztóterületeinket. A gazdasági megállapodás véglegesen szabályozható tehát csak akkor lesz, ha az összes utódállamokkal sikerül a gazdasági érintkezés szabályozására megfelelő „modus vivendi” találni.

A magyar-osztrák kereskedelmi szerződés aláírására

tudvalevően Budapestre fog jönni Schober osztrák kancellár; a bécsi lapok szerint azonban Schober budapesti *utazása ismét halasztást szenved.* Ezalatt Budapesten a szakminisztériumok a magyar-osztrák áruforgalmi egyezményről tárgyaltak és várták az osztrákok javaslatát. Január végére kellett volna az osztrákoknak az áruforgalmi egyezmény ügyében megkezdni a tárgyalásokat, de arra kérték a magyar kormányt, hogy az osztrák kormányválság miatt adjon újabb haladékot. Ennek a halogatásnak oka, hogy az osztrákok Csehszlovákiával tárgyalnak, hitelt kapnak a csehektől, ami *nem egyéb, mint áruhittel*, Jugoszláviával pedig *mezőgazdasági termények behozataláról tárgyalnak*, úgy hogy az osztrákok szűk látóköre szerint nem sürgős nekik a Magyarországgal megkötendő áruforgalmi egyezmény. Az egyezmény hiányában nincsenek biztosítva a külkereskedelmi forgalmat szabályozó jogok, a kontingens-egyezmény éppen arra való volt, hogy a két ország kölcsönösen garantálja, mit enged ki és mit enged be és az export lebonyolítása egyezményes alapon történt. Magyar kormánykörökben az új áruforgalmi egyezményt sokkal szűkebbre szabják, mint a régít, mert hiszen a magyar-osztrák kereskedelmi szerződésben a kontingens-egyezménynek számos megállapodását vették át, úgy hogy ezt felesleges lenne megismételni az áruforgalmi szerződésben.

Igen nagy problema még mindig

a külföldi adósságok kérdése.

E tekintetben még mindig nem látunk teljesen világosan. A nagybankok óriási összegeket tartanak készletben, mivel már eleve tisztában voltak azzal, hogy az év első felében meg kell kezdeniök az összes magyar magánadósoknak a francia és angol tartozások likvidálását. A franciákkal kötött

pénzügyi egyezményünk az összes fórumok hozzájárulását megnyerte, az angolokkal létrejött pénzügyi egyezmény pedig már parafáltatott a magyar kormány által is és most van a nemzetgyűlés plénuma előtt. Az illetékes kormánykörök tisztában vannak vele, hogy a legközelebbi hetekben kénytelenek leszünk megkezdni az angol és francia magánadósságok kifizetését. Egyes helyen úgy tudják, hogy az első részletek már a legközelebbi négy héten belül esedékessé válnak, amennyiben Anglia és Franciaország ezt állítólag sürgősen bekövetkező Magyarországtól. Viszont más oldalról azzal nyugtatják meg a gazdasági közvéleményt, hogy a francia és angol tartozások fizetésére még néhány hónapi időnk van.

Ebbe a csoportba tartozik az Osztrák-Magyar Bank felszámolása is. Legutóbb az ántánt likvidátorai összehívták Bécsbe az utódállamok képviselőit, hogy az Osztrák-Magyar Bank felszámolásáról határozzanak. A tárgyaláson két főkérdésről volt szó, nevezetesen, hogy a forgalomban levő régi bankjegyek közül az egyes utódállamok mennyit tartoznak átvenni s ennek megfelelőleg az egykori jegybank vagyonában milyen arány szerint részesedjenek. Az ántánt felszámolói időközben ellátogattak Belgrádba, Prágába, voltak Varsóban, Bukarestben, majd Rómában és Budapesten, hogy a pénzügyi kormányokkal tárgyaljanak és előkészítsék a tanácskozást. Az utóbbi kérdésben már létrejött a megegyezés, de a bankjegyek ügyét el kellett halasztani, mert előbb meg kellett állapítani, hogy az idegen államokban mennyi régi osztrák-magyar bankjegy van forgalomban. Az ántánt likvidátorai elrendelték a külföldön le nem bélyegzett osztrák-magyar bankjegyek számbavételét és az eredmény meglepetést hozott. Kiderült, hogy csak másfél milliárd osztrák, illetőleg magyar korona összegű bankjegy van a külföldön, holott sokkal nagyobb tétellel számoltak.

Egyik legfőbb reményünk, hogy

Amerika valami módon segítségére lesz a magyar államnak

és e tekintetben igen hasznosnak ígérkezik a magyar-amerikai kamara, amelynek főléja az amerikai tőke-rezervoár céltudatos megközelítése. E tekintetben teljesen biztató jelek mutatkoznak. Annak, hogy az amerikai tőke 1921. év folyamán még erősen zárkózott volt, egészen speciális okai vannak, amelyekből a jövőre nem lehet balsikerű következtetéseket levonni. Ez okok egyike az, hogy az amerikai tőke mindeddig nem bízott és részben még ma sem bíz az európai helyzet konszolidáltságában. Másika pedig az, hogy a Wali-Streeten őrzött pénzkészletekre (a világ aranykészletének nagyobbik fele ott van) Amerika recsegő gazdaságának is szüksége volt. Amerika ugyanis közismerten export-állam, amelynek exportja békeidőben 24 milliárd dollár volt, amely összeg 1920 közepéig 8 milliárdra emelkedett. Igaz, hogy ez összegben az árak időközben emelkedése is kifejezésre jut, de végeredményben az export hatalmas kvantitatív emelkedését is jelenti. E kulminációtól kezdve az export rohamosan leromlott, mert Európa — mely az exportnak mindig mintegy 60—70%-át szivta fel — legyengült gazdasági testével már nem bírta a régi anyag-cserét. A hanyatlás olyan nagy volt, hogy Hoover 1921. év elején tett nyilatkozata szerint az export 1920 második felében már a békenívót közelítette meg. Ebből természetesen következik, hogy a háború alatt mesterségesen, csaknem a végletekig felfokozott termelés megakadt és nagy árukészletek halmozódtak fel, ami aztán üzem- és munkabér-redukciókkal, nagy munkanélküliséget és így súlyos szociális nyugtalanítást okozott, ami valóságos lidércnyomásként nehezedett rá Amerika gazdasági életére. Az utóbbi időben azonban a helyzetben határozott javulás állott be. Igaz ugyan, hogy a sziléziai probléma, Németország lehetetlen túlterhelése ismét rontott a javuló helyzeten, azonban e nehéz felhők részben már elvonultak, részben elvonulófelben vannak s így csaknem kétségtelen, hogy ismét ránk ragyog a bizalom napja. Ez esetben biztosra vehető, hogy egy városok hitel-igényeire, mint egyéb közhasznú javadalmat hajtó (de csakis ilyen) gazdasági beruházásokra hozzájárulhat az amerikai dollártőke. E tőkét legsikeresebben az amerikai közgazdaság legérzékenyebb oldalán, vagyis az Amerikából való export-lehetőségek útján közelíthetjük meg, mert Amerika termelő gazdaságának mindenekelőtt álló érdeke exportjának fokozása és pedig Harding elnök ismételt kijelentései szerint: akár áldozatok árán is. Olyan kombinációk tehát, amelyek Amerikából való áruexportot tesznek lehetővé, valószínűleg legkönnyebben találkoznak több évre szóló áruhitel-lezással, vagyis amerikai hitel elnyerésével. Nekünk pedig sok import- és ezzel kapcsolatban export-lehetőségünk van. Így importálhatnánk foszfátot a műtrágya gyártásához, salétromot, nyersvasat, az úgynevezett pigiron-t, gazdasági gépeket és eszközöket, gyapot nyersanyagokat, félégyártmányokat stb., viszont kivihetnénk gyümölcs- és fűszerek-konzerveket, a moris kítőnő hűtővel, örvendő háztartási készítményeket stb. Hogy ezt a kívánt célt az amerikai kamara után elérhessük, a kamara Amerikában megfelelő kooperatív szerveket kíván felállítani, vagy a már meglévőket keres összeköttetésbe.

A GvOsz igazgatója egyébként legutóbb a leg-távolabb eső lehetőségekkel is foglalkozott, szó esett ugyanis ezen az ülésen

az Oroszországgal való gazdasági összeköttetésről

és e határozta, hogy mielőbb meg kell tenni a szükséges lépéseket, hogy kereskedelmi forgalmunk

Oroszországgal meginduljon. Oroszország, különösen ennek déli része, már a háború előtt is jelentékeny mennyiségeket vásárolt a magyar ipar termékeiből, 1913-ban 12 millió aranykorona kivitelünk volt. főleg gépeket, villamos izzólámpákat, bőrköket, magvakat vittünk ki Oroszországba. Mindamellett, hogy a háború és a forradalmak Oroszországot alaposan megviselték és gyöngítették a fogyasztóképeségét, mégis a gazdasági exploitáció tekintetében még ma is korlátlan lehetőségeket nyújt. Hogy ez mennyire így van, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a versengés, amely a világ nagyipari államaiban az orosz piac kihasználásáért megindult. A gónai konferencia fő programpontja az Oroszországgal való gazdasági összeköttetések felvétele. Oroszország teljes abszolúciót kap, csak tegye lehetővé, hogy ezek az államok gazdasági tevékenységüket megkezd-hessék. Ez a tevékenység két irányú: Oroszországnak ellátása ipari és mezőgazdasági cikkekkel bevitel útján és másrészt vállalkozás magával Oroszországgal, tehát a termelő munka megindítása, a gyárak üzembehelyezése, természeti kincseinek feltárása. Erre az utóbbi gazdasági tevékenységre persze mi — tőke nélküli szegény ország kevésbé gondolhatunk, de arra, hogy Oroszországba gyár-

Reformálják az árdragítási törvényt

Dr. Balkányi Kálmán nyilatkozata

Az OMKE az árdragítási törvény reformjával foglalkozik, amelyet a közéletmezési tanács megbizából most dolgoznak ki. Erre vonatkozólag dr. Balkányi Kálmán, az OMKE igazgatója a következőket mondta:

— A szabadforgalom ma már igen sok cikkre vonatkozólag életbe lépett, most már azt tapasztaljuk, hogy ezen szabadforgalom érvénye alatt még mindig vigan működik ez az árdragításról szóló törvény, sőt napról-napra újabb szigorító intézkedéseket építenek rá, mint új emeleket és a Curia vigan hoz meg olyan ítéleteket, melyeknek egyik klasszikus példája az a győri eset, hogy egy kereskedőt a Curia 8 hónapra ítél el azért, mert 900 ezüst koronát vásárolt, nyilván azzal a céllal, hogy haszonnal tovább adja. Hát ha az ezüstnek, mint közszükségleti cikknek felhalmozása és nyereséggel való továbbadása büntetendő cselekmény képez, akkor ugyanez áll a szokolra, vagy a leire vonatkozólag is, amelyek még közvetlenebbül vannak bekapcsolva a hiteléletünkbe, mert ilyen külföldi pénzek vásárlása nélkül semmiféle külföldi vásárlásainkat nem bonyolíthatjuk le. Ha tehát a kereskedő ki van téve annak, hogy ha a tőzsdén megveszik ezeket a hazai vagy idegen pénznemeket, akkor az árdragítási törvény alapján a Curia elítéli őket 8 hónapra és annyi meg annyi mellékbüntetésre, — akkor itt igazán nem lehet kereskedelmi üzletet folytatni. Ennek a lehetetlen voltára okvetlenül szükséges rámutatni annyival inkább, mert amíg az árdragítási törvény fennáll, addig a Curia nem is lehet hibáztatni, mert hiszen a Curia szigorúan jogi alapon alkalmazza magát a fennálló törvényt. Eppen ezért az árdragítási törvénynek teljes reformját készítettük elő, úgy hogy a mai árdragítási törvény tulajdonképpen csak a csempész-paragrafusra lenne redukálva, de követeljük mindazoknak a szakaszoknak a kihagyását, amelyek az áruhalmozásra, a lánc kereskedelemre vonatkoznak, mert ezek idejét muli intézkedések.

Itt említjük meg, hogy az OMKE memorandum-mal fordult a nemzetgyűléshez a háromszázalékos forgalmiadó kérdésében. A memorandumból néhány érdekes részletet itt közlünk:

„Az árak emelkedésével természetesen csökken a fogyasztás, a kereskedőknél kevesebb árut vásárolnak, a kereskedő kevesebb árucikket szerez be a gyárból, a gyár kénytelen termelését csökkenteni, alkalmazottainak egy részét elbocsátani, ami által ismét a munkanélküliek száma emelkednek. De azáltal, hogy az ipari termelés csökken és csökken a kereskedéseken keresztül haladó áruk mennyisége is, az állam tetemes egyenesadóbevételektől esik el. Eltekintve azonban attól, hogy a háromszázalékos forgalmiadó még az esetben is megbénítaná a kereskedelmet és az ipart, ha azt teljes egészében sikerülne áthárítani, rá kell mutatnunk arra a körülményre, hogy ennek a fogyasztási természetű adónak sima és zavartalan áthárítása csak a legtrikább esetben fog sikerülni s ezáltal egyrészt sűrűlődsök származnak az eladó és vevő között, másrészt azonban tetemes kiárusítások fogják érni a kereskedelmet és ipart. Fel kell hívunk a t. Nemzetgyűlés figyelmét arra a körülményre is, hogy a forgalmiadó kulcsának 3%-ra való felemelése teljes egészében megdönti az 1921:XXXIX. t.-c. egész rendszerét. Ez a törvény ugyanis, midőn az őrlési, az állatforgalmi és az általános forgalmi adóról intézkedik, azok kulcsát különböző százalékokban állapítja meg. Így a törvény szerint az őrlési forgalmi adó kulcsa 12, illetve 15%, az állatforgalmi adó pedig 3% az általános forgalmiadó másfél-százalékos kulcsával szemben. Tette ezt azzal az indokolással, hogy az általános forgalmiadó alól mentes a falusi termelőközség minden eladása. Az állatforgalmiadó viszont csak a marhalevelű biró állatok eladását, az őrlési forgalmiadó csak a gabonáneműk forgalmát adóztatja meg, s ezáltal a termelők által eladott cikkek igen nagy része (a zöldség, fűszerek, gyümölcs, baromfi stb.)

iparunk termékeit — vasat, mezőgazdasági gépeket, járműveket, az elektromos ipar, a feldolgozó ipar termékeit, bizonyos textil-, bőrcikkeket szállítsunk, a legkomolyabban gondolnunk kell. S nem szabad várunk, míg minden piacot, minden értékesítési lehetőséget elfoglalnak előttünk, hanem haladéktalanul hozzá kell látnunk a terv megvalósításához. A magyar iparnak, a magyar munkásságnak, a magyar középosztálynak, amelynek eltartásáról egyedül egy fejlődő ipari termelés tud gondoskodni, ez igen fontos kérdése. A Gyáriparosok Országos Szövetsége már fel is kérte a kormányt, hogy tegye meg az ehhez szükséges lépéseket. A legvalószínűbbnek az látszik, hogy az oroszországi export-import lebonyolítására egy szindikátust kell szervezni, amely a mi termelésünk feleslegét, természetesen aranyfizetés ellenében szállítandó Oroszországnak. Számos olyan magyar iparcikk van, mellyel mi az orosz piacon sikeresen vehetnénk fel a versenyt az angol, német, cseh ipar hasonló termékeivel. Nem keil elragadtatva lennünk Oroszország politikájától, nagy hiba volna azonban ebből olyan konzekvenciákat levonnunk, amelyek csak a magyar közgazdaságnak, a magyar munkásnak és tisztviselőnek és a magyar középosztálynak okozna komoly hátrányokat.

adómentes marad. Ezeknek a cikkeknek az adóját akarta a törvény annak idején beszédni úgy, hogy az állatforgalmi és az őrlési adó kulcsát magasabban állapította meg. Most azonban az adókulcsok között levő differencia csaknem teljes egészében megszűnik az által, hogy az általános forgalmiadó kulcsa épp oly magas lesz, mint az állatforgalmi adóé. A törvény rendszerének fenn-tartásavégett szükséges tehát az, hogy az állatforgalmi és az őrlési forgalmi adó is megfelelően felemeltesse. Az új törvényjavaslat a fényüzési forgalmiadó kulcsának felemeléséről is intézkedik. A fényüzési cikkek súlyosabb megadóztatását szociálpolitikai okokból nem kifogá-solhatjuk. Akkor azonban, amikor egyes cikkekre ily súlyos adókat rónak és ezen adók kivetésével, beszédésével és befizetésével a kereskedőket biz-zák meg, kérnünk kell azt, hogy ez a beszédsi mód a lehető legkevesebb munkát rója a kereskedőre, hogy tehát az a lehető legegyszerűbb legyen. Mély tisztelettel kérjük tehát, méltóztas-sanak a tárgyalás alatt levő javaslatba oly rendelkezést felvenni, amely utasítja a kormányt, hogy addig is, amíg a fényüzési és az általános forgalmi adó új törvényileg egységesen rendezetik, rendeletileg szabályozza a kormány — esetleg a törvényektől eltérő módon is — a fény-üzési és az általános forgalmiadó beszédését olyan módon, hogy azok kezelése teljesen egyöntetű legyen.

Mire kell a kétmilliárd új bankó?

**Az új bankjegyek nem rontják a koronát
A postatakarékpénztár új szerepe**

A Jegyintézet a minisztertanács törvényszerű felhatalmazásával újabb kétmilliárdral fogja növelni a bankjegyforgalmat. Popovics Sándor egy nyilatkozatában kifejti, hogy élve a törvény által adott felhatalmazással, a Jegyintézet a váltóleszámitolási és a kézizálog (lombard) kölcsönüzlet gyakorlása által teljesíti egyik főhivatását mint hitelforrás Gazdasági eredetű, tehát mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi hitelügyleteken alapuló váltótárcajának ez idő szerinti állománya a négy milliárdot megközelíti. Az a jegymennyiség, amelyet az intézet törvényszerű üzleti tevékenysége alapján kibocsáthat, két milliárd koronával van akkép kontingentálva, hogy a minisztertanács a Jegyintézet javaslatára ezt a kontingent, ha azt a termsé finanszírozása vagy a vagyonadó lerovása mekkivánná, ideiglenesen felemelheti. Minthogy a termsé pénzügyi lebonyolítása és a különböző vagyonváltások lefizetése tényleg oly arányú igénybevitelével jártak a Jegyintézetnek, az utóbbi javaslatot tett az üzleti alapon kibocsátható jegyek összmennyiségének felemelése iránt, amire a minisztertanács egyelőre hat havi időtartamra a kétmilliárdos eredeti kontingent további két milliárd koronával felemelle. Habár a Jegyintézetre vonatkozó törvény azon az elvi állásponton van, hogy az állam a Jegyintézetet csak annyiban léphet üzleti összeköttetésbe, amennyiben ez az összeköttetés hitelezéssel nem jár, az eredeti javaslatban

mint átmeneti intézkedés ez alól a szabály alól egy kivétel volt tervbe véve,

hogy t. i., ha az államháztartás minden erőfeszítés dacára másképp fennakadás nélkül nem vihető, a pénzügyminiszter az állami költségekben adandó fedezet ellenében a Jegyintézetet átmenetileg igénybe veheti. A javaslat parlamenti tárgyalásai során ez a tervezett intézkedés mellőztetett. A viszonyok azonban úgy alakultak, hogy a pénzügyi adminisztráció ezt a segítő eszközt, bármennyire aggályos is, nem nélkülözheti.

Egészen természetes, hogy az érdeklődés és bizonyos fokú aggodalom kíséri ezt az intézkedést, mert a korona árfolyamát féltik tőle. Vigasztalásul

illetékes helyeken azt válaszolják, hogy e kétmilliórdos bankjegyforgalom-növekedés tulajdonképpen mégsem jelenti az infláció újabb életrekapását, mert mindenki nagyon jól tudja, hogy

Magyarországon igen sok az elrejtett bankjegy, amelyeket nem lehet elősalogatni

és nem titkolják azt sem, hogy ezek a bankjegyek a ládafiában igen kényelmes, a penészedés ellen biztos helyet találtak. A pénznek még ma sincs meg a régi, megszokott, könnyű forgása; de tudják azt is, hogy ez ellen kell valamit cselekedni. Ellenszerképen elsősorban

ki akarják szélesíteni a csekkforgalmat

abban a mértékben, amint a nyugati államokban, elsősorban Angliában divik. Alapul a postatakarékpénztár nagyszerűen kiépített forgalmát vennék. A csekkforgalom kibővülése volna az egyetlen természetes módszer, amellyel a forgalomban levő állam-

jegymennyiség felhígítását megakadályozhatnánk. Erre vonatkozólag a kormányhoz előterjesztés megy, amely egyelőre a közszállításonkál, adólerovásnál, szóval az államkincstárral kapcsolatos minden pénzügyi műveletnél megszabja a postatakarékpénztár igénybevételét. A terv szerint az állam által teljesített fizetés automatikusan úgy bonyolítottatik le, hogy a címzettnek a postatakarék azonnal folyószámlát nyitna, értesítene a nyitás megtörténtéről és értésére adná, hogy a mellékelt csekkfüzet segítségével bárkinek szóló fizetést teljesíthet — folyószámla-betételének erejéig. Ha divatba lehet hozni — ami Magyarországon döntő tényező — hogy az emberek angol módra csak váltópénzt hordjanak a zsebükből és csekkfüzetüket használják minden vásárlásnál, számlakiégénylítésnél, akkor remélhető, hogy a ma forgalomban levő államjegyek mennyisége még akkor sem növekszik meg, ha a közgazdasági élet élénkítése érték szerint a mai fizetőeszközök kétszeresét követelné is meg. Ez pedig pénzünk külföldi értékelését lassan bár, de folytonosan emelné.

A kereskedelmi miniszter és a bankok

Meglepetés az ipartörvényben — Miért szolgáltatta ki Kállay a bankokat Hegyeshalmynak? Báró Sztérényi a szakasz törlését követeli

Az ipartörvény parlamenti tárgyalásánál az előadó — nyilván felsőbb kívánságra — egy új szakasz beiktatását indítványozta. Dacára annak, hogy a szakasz nagyfotosságu és valósággal meglepetést keltő módon került elő, a nemzetgyűlés mégis megszavazta azt. A szakasz egyébként a kereskedelmi minisztert felhatalmazza annak megállapítására, hogy a Pénzügyi Központ és az OKH tagjain kívül kik foglalkozhatnak bank- és pénzügyi üzlettel. Megokolásként az előadó azt hangoztatta, hogy ezek az üzletek az utóbbi időben nagyon elszaporodtak és az ilyen üzlettel foglalkozók közé olyan egyének is kerültek, akik sem erkölcsi, sem nemzeti szempontból nem alkalmasak.

Az új rendelkezésről szóló vélemények igen megoszlanak. Itt adjuk az egyik érdekes véleményt, amely így hangzik:

— A nemzetgyűlés határozatából a kereskedelmi és a pénzügyminiszter rendeletben fogja szabályozni, hogy milyen feltételekhez köti a kormány új bank- és váltóüzleti cégek nyitását. Általános elvi szempontból nem lehet kifogásolni ezt a rendelkezést. Csakugyan gombamódra szaporodnak a konjunktúrális banküzletek és egy kis becsléssel kontrol bizony itt sem ártana. Régi időkben, normális viszonyok közt ezt a kontrollt élvezte maga a gazdasági élet, amely külső beavatkozás nélkül is kigyomlálta a bankári munka területéről az oda nem való elemeket. Ma a gazdasági világban is forradalom van, a boldogulás feltételei közt a szorgalmas, reális munkánál sokkal fontosabb szerep jut a játékos szerencsének és ez a körülmény sok olyan emberből is „bankárt” csinált, aki nem nagyon emeli itt a „kari becsületét”. Ha arról van szó, hogy a jövőben csak olyan emberek nyithassanak bank- és váltóüzletet, akiknek erre anyagi, szellemi és erkölcsi kapacitásuk hiánytalanul megvan, ha ez lesz az üzletnyitási engedély feltétele, akkor a dolog rendben van. Csak az ugynevezett kurzus-

szempontokat tessék ebből a kérdésből kikapcsolni.

Ennél sokkal tovább megy báró Sztérényi véleménye, aki ezeket mondja:

— A Pénzügyi Központ és az Országos Központi Hitelszövetkezet tagjain kívül az ipartörvénybe iktatott új szakasz rendelkezése szerint minden bankügylettel foglalkozó egyénre nézve a kereskedelmi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértően szabja meg, hogy minő üzletkörrel foglalkozhatnak és az üzlet engedélyezését is a kereskedelmi miniszter engedélyéhez köti. A szakasz óriási horderejű, amellyel az egész gazdasági életet béklyóba veri csak azért, mert némely visszaélés történt a helyett, hogy a visszaéléseket megtorolnák, generális rendelkezéseket hoznak.

— Kérdezniem kell a pénzügyminisztert, aki felelős az ország gazdasági kialakulásáért, vajon az ő tudomásával történt-e a szakasz beiktatása, annál is inkább, mert az említett szakasz és maga az ipartörvény között nincs összefüggés. A hazafias indok nem lehet magyarázat, mert ma minden hazafias indokból történik. Mi vezethette tehát a kormányt ilyen szakasz beiktatására? Eddig a kereskedelmi kormányzat az iparengedélyek kiadásán kívül nem volt beleszólása ezekbe a kérdésekbe. Indítványt fogok tehát tenni azon a napon, amikor az ipartörvény törvényerőre emelkedik, e szakasz törlése érdekében.

Ezzel a kérdéssel és intézkedéssel kapcsolatosnak tekintik, hogy a Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete tárgyalásokat kezdett a magánbankárokkal arra nézve, hogy ezek esetleg testületileg belépjenek a TEBE-be. A megindult tárgyalások során végleges megállapodás még nem történt, de annyi máris kétségtelen, hogy vagy a régi és nagy magánbankcégek lépnek be tagul, vagy pedig a Bankáregyesületet létesít a TEBE szorosabb kapcsolat.

bert. Egy kirakat előtt állott és mosolygott, derűlen és nyugodtan nézett bele az auslágba. Az auslág egy cipőbolté és

a cipőbolt kirakatában — egy félpár cipő volt.

Mert érdekességként említhetjük meg, hogy a boxneőcs, cipőzsinór, kaptafa és üres doboz helyét a forradalom utáni napokban cipő foglalta el a cipőüzletek kirakataiban. Kecses kis női cipők, ormótlan bakkancsok és előkelő lakkok jelentek meg. Nem páronként. Csak félpáronként. Mert a forradalomban megtanulták a kereskedők, hogy csak egy félpár cipőt szabad a kirakatba tenni. Legalább bosszankodjék a fosztogatásnál az, aki csak egy használhatatlan félpárt tud elemelni. Az árak nem tulságosan mosolygósak. De érezni, hogy valamit enyhültek. Például női cipő, akár fél, akár egész, akár 34-es, akár 42-es számban, 250—270 korondérl látható. (Ma 1600—2000 kor. A szerk.) Egy férficipő, elegáns és jó kinézésű ára 350 korondérl. (Ma 2500—4000 kor. A Szerk.) Gyermekecipők 80—90 korondérl már mindenfelé kaphatók (ma 1000—1600 kor. A Szerk.) És a legfontosabb, — megjelent a kirakatokban a cipőtalp, ami négy esztendő óta igazán csak elvétve látott ritkaság volt. Az érdeklődő közönséggel örömmel tudathatjuk, hogy a csiriz ára 14 korondérl 4 korondérla ment le és a faszög öt és hat korona között váltakozik. Halálosan érintette az árleszállítás a talpvédőket, amelyek sok üzletben már ráadásulként szerepelnek, minden praktikus utasításukkal együtt.

A Belváros ruhaüzleteiben inogtak meg először az árak. Ott jelent meg

az első télikabát 950 korona áron. Mögötte esőndben az első férfiruha 840 korondérl.

A körutakon lassanként egész hatszázig lement egy-egy „Kitűnő minőségű”, „Nem hadiszövet”, „Csak pár napig kapható”, „A forradalomra való tekintettel”, ruhának az ára. Kabátok, — belül szőrme, kívül éppen olyan vacak, — már 800 korondérl is kaphatók. (Ma ugyanannyi ezresben. A Szerk.) Ezzel szemben a divatmellények ára, — miután szezonja következik, — harminc-negyven százalékkal felment. Érdekes, hogy míg eddig a szabóüzletek kirakataiban, minden kített szövetre egy táblácska volt téve: „Csak minta! Nem eladó!” most ezek a táblácskák szépen visszavonultak és helyüket elfoglalta egy-egy kis cédula: „Méterenként 170 korona”, „Nem katoná”, „Nem festett”, „Béke-áru”.

A ruhaárak mögött a fehérenemű sem maradt el árcsökkenés tekintetében. Ha inget akartál venni, egy jól svejfolt ingmellet kínáltak, ha mandzsottára volt szükséged, a kereskedő kitűnő papirost ajánlott és gallérnak — véleménye szerint — a kaucuk volt a legegánsabb és a legtöbbet mutató. Harisnyáért hosszas eszmecsere, vagy liszt, kevéske zsir és egy félkiló cukor kellett az áron felül prémiumnak. Ma már más a helyzet. A 90 és 100 korondás női harisnyák helyét 48—50—52—54 korondás flór- és selyemharisnyák foglalják el. A férfizokni 22 és 40 korona között váltakozik, de a vastag pamut, ugynevezett eselédharisnyákat már 12—20 korona között is lehet a kirakatokban látni. Férfifehéreneműben ing hetven korondérl is kínálja magát a járőkelőnek és

a papirmandzsotta ára egy korona ötven fillérről harminc fillérre szökött vissza.

Ellenben a csinos plasztron még ma is 7—8—9 korondérl kapható. Legmerészebb libbenéssel a női selyem-nadrágocskák közeledtek a tisztesség felé. Amennyiben 240 korondás árákról egyszerre 80—90 korondára lebegtek vissza. Legdrágábbnak közülök a fekete színű maradt, ez még ma is 120 korona körül tart. Illetékesek véleménye szerint a feketének azért ilyen magas még ma is az ára, mert annál az ember sokáig megspórolhatja a mosatási költséget. A női ingek háromszáz korondáról 220-ra és 200-ra buktak, ezzel szemben asztalterítő hat szalvétával együtt már 240 korondérl kapható, míg a párna- és dunyahuzat még ma is ötszáz korondás áron áll.

Női kalapban kicsi a választék, de az előkelő negyedik kirakatai már hirdetik a felszabadult — francia határról érkezett friss modelljeiket. Természetesen a felszabadulás árát nagyon jól meg kell fizetni. Egyszerű női kalap 250—300 korondáról már vissza 100 korondára közeledik. A férfikalapok árszija ment erősen fel. A leszerelés óta itt alig 10—20 korondával estek az árak. De cillindert már 30 korondérl is lehet kapni, igaz, hogy azt a forradalom előtt is kaphattál ennyiért. A cillinder mellett különösen a katonacsákó ára esett érezhetően. Öt-hat korondérl akár lőszőrrel, akár lőszőr nélkül, bármilyen katonai díszkalap vásárolható. A közönséges tiszti sapka ára azonban még ma is 35 korona.

Az első napokban tömegestől jelent meg a kirakatokban a kalucsni,

azonban már kalucsnit alig kapni. Amit kapni, annak a száma is 47 és 50 szám között váltakozik. A kalucsnival együtt tart az esernyő, amelynek árán egyáltalán nem érezni meg, hogy esett. A valódi kölni vizek, amelyek itt készültek a Rombach- és a Dob-utcában, 12 korondáról 3 és 4 korondára röpültek vissza és Gerbeaudnál alig kell egy félórát verekedni, hogy az ember cukorkához jusson. Borzasztó jól kezd menni nekünk, mert például manikürkészletet, amely eddig csak százas áron jelentkezett a kirakatokban, ma már valódi marhaesontutánzból 45—50 korondérl is kaphatunk.

A szörmeárak kirakatai tömötték különösen cédulákkal. És örömmel állapítható meg, annak, aki ma szörmet akar vásárolni, hogy a sealskin, csinocsilla, kék, fehér és barna róka ára, nem feledkezve meg a hermelinről sem, legalább is felére esett. A belvárosi üzletekben már tízezer korondérl is nagyon szép asztragánkabátot kapni, de a Teleky-téren kétszáz korondérl is kapható valódi asztragánkabát. Igaz, hogy a Teleky-téren csak azóta van ilyen olcsóság, mióta a vidék naponkénti fosztogatásairól adnak részletes tudósításokat a lapok.

Talán legtipikusabb árcsökkentést a szőnyegkirakatokban látjuk, ahol a 18—20—30,000 korondás szőnyegárak egymásután tűnnek el és szerényebb cédulák felén, sőt harmadán jelentkeznek. Mint jellemző sajátosságot, megemlíthetjük, hogy a zug- és igazi régiségkereskedők kirakatában a biedermeiernek, a reneszánsznak, angolszásznak és rokokónak kinevezett sok hamisított vacak ára szerinte óráról-órára száll lejjebb. Ma már egy sévri porcellánért ezrek helyett százakkal is megelégednek és a berakott kis ékszerszekrényké hamis gyöngyházaiért száz és százhusz korona is elfogadható ár.

Nem kell sokat beszélni, nem kell percentuális számokat adni az árak emelkedéséről. Mindenki egyformán sóhajtoz: hiszen ha mindaz közbe nem jött volna, ami közbejött...

A forradalom olcsósági hulláma

Történelem a pesti kirakatokban — Asztalterítő hat szalvétával 240 korona

A Pénzügyi Kéziratokosarában találtuk ezt a kis cikket. Rá van írva a dátum: 1918 december. Akkor nem találtuk különösen érdekesnek. Semmi más, mint ügyesen megírt riport az akkori kereskedelmi viszonyokról és a háború friss befejezése után kialakult árákról. Ma azonban rendkívül érdekes visszaemlékezni a mai terebélyes árak árnyékából és megérdemel rövid öt percet, hogy mindenki elolvassa a cikket:

Budapest életének, hangulatának, mosolygásának és szomorúságának igazi barométere: a kirakat. Az auslág, amely a háború alatt egyike lett belső frontunk legnagyobb ellenségeinek. Utáltuk és gyűlöljük a kirakatot, mert minden keserűség a szánkba futott, ha láttuk szemérmelenségüket. Eleinte csak dühösek voltunk, ha az auslágban emelkedtek az árak. Azután keserűek lettünk, majd jött az esztendő letargiája és többé be se néztünk a kirakatokba. A keserűség és a tehetetlenség fojtogatott a kirakatok előtt, ha véletlenül az árakra esett a szemünk és inkább kimentünk a járda külső szélére, nehogy véletlenül magunk előtt lássuk az auslágot. És a pesti ember mind ilyen volt. Keserű volt és lelógó fejjel járt az utcán, mert a háború elrabolta tőle legolcsóbb utcai élvezetét, a kirakatot is. Lehangoztan és morózusan járt az utcán a pesti ember és négy évig nem mosolygott, ha sétálni indult. (Szerény pesti ember, hát még azóta hogy elszomorodott! A Szerk.)

És tegnap az utcán mosolyogni láttam egy em-

HIREK

Memento. Vajjon hányadik már a pohár? Hányadik százmilliót kapja már a *Hangya* az államtól? És ha a *Hangya* az ötödik százmilliót kapja, akkor hányadik százezer koronát kapta ez idő alatt Kohn Mór, akiről a *Hangya* egyik élestoru fő embere két év előtt még igen furesa véleménynyel volt. Majdnem olyan furesa véleménynyel, mint amilyen Kohn Mór van ma a *Hangyával* szemben. Az **OMKE** című lapársunk citálja ugyanis ennek a *Hangya*-kapacitásnak egy két esztendő előtt írott cikkét, amelynek legpregnansabb része így hangzik:

„A magyar kereskedelemnek hitele nincs a világpiacra. Abban az országban, ahol a kereskedelem nívója nem emelkedett felül a falusi szatocszkodáson, a krajeáros pakli gyufa vagy a két krajcár ára sáfrány kimérésén, ott bizony kereskedelemről nem igen lehetett beszélni. Nem pedig azért, mert azok, akik az országot behálózó szatócsokat központilag irányították, maguk az ugynevezett „nagykereskedők” is csak igen gyöngye alapon, máról-holnapra az ismeretlenség homályából felbukkant cégek voltak s azok ma is. Egykét jótékony csőd csinált a legtöbb nagy cégből nagykereskedőt. Sajnos, a multja minden nemzetközi tudakozó iroda előtt sokkal ismeretesebb, mint talán itthon. Nem is szabad tehát csodálkozni, ha a külföldi kereskedők alig akarnak szóba állni velünk. A „kék” bankokban kimutatható anyagi tőkét nem igen respektálják. Inkább keresik az erkölcsi tőkét.”

Risum teneativ. Így példálózott két esztendő előtt a *Hangya*. Igen a *Hangya* és nem Kohn Mór, akinek nem sikerült elesipnie egy jótékony csődöt...

Ha máskor valami kell... Politikával nem foglalkozunk és azt hisszük, hogy ez csak jóindulatot hozhat a mi számunkra mindazok körében, akik lapunkat a kezükbe veszik. Mégis fel kell jegyeznünk Baross Gábor egyenes utódának egy mondatát, amelynek talán csak látszólag, de politikai aláfestése van. Baross Gábor egyenes utóda ugyanis azt mondogta egy képviselőnek, amikor az — valószínűleg lelkiismerete szavát követve — az ellenzékkel szavazott: *Ha máskor kell valami*, akkor is fordulj majd az ellenzékhez. Szegény Schiessl bácsi, akinek ez a Baross Gáborhoz méltó mondat szolgált, mindenestre csak egyszerű bővített mondatot látott benne és fogalma sem volt róla, hogy a nyomán óriási botrány fog kerekedni. De nem is ez a fontos, mert ez politika. Mi ismerjük Baross Gábor egyenes utódának finom egyéniségét és épen ezért föl sem tételezzük róla, hogy ezt a nagyon értelmes, keveset mondó, de sokat jelentő mondatot politikán kívül is alkalmazni akarná. A kijelentés körül azonban vihar kerekedett és így mély figyelmünkkel kell megajándékoznunk a mondatot. Ki tudja, hátha akad Baross Gábor egyenes utódjának egyszer egy olyan utódja, aki nem tud disztigválni politikai és gazdasági élet között. Mert semmi kifogásunk sincs az ellen, hogy politikusoknak, a képviselőknek ilyeneket mondanak, vagy nem mondanak a miniszterek. Ez a politika dolga és ott ügyesen, finoman, simán, előkelően szokták elintézni az ilyesmit. De mi lesz akkor, ha Baross Gábor valamelyik késői utóda egyszer a Gyáriparosoknak, az OMKE-nek, a Baross Szövetségnek, a Kereskedelmi és Iparkamarának, vagy akármelyik gazdasági érdekképviselőnek talál majd ilyesmit mondani? Ha máskor kell valami, akkor is fordulj majd az ellenzékhez. Milyen szép is lenne ez, milyen felemelő érzés fogná el a magyar közgazdaságot. Minden félreértés elkerülése céljából újból hangsúlyozzuk, hogy Baross Gábor egyenes utóda nem mondott ilyesmit senkinek, csak — ha a politikusoknak hinni lehet — egy politikusnak. De számolni kell a jövővel. A jövő pedig termelhet még barossgáborabb Baross Gábort is, mint amilyen Baross Gábor a mai Baross Gábor.

Lakbéradó-katasztrófa Kolozsvárott. A kolozsvári háztulajdonosok után most a lakókra került a sor. A magyar háztulajdonosokat kizsoritották saját tulajdonaikból s a szekaturák legválogatottabb memjeinek alkalmazásával egyenesen belekényszerítették abba, hogy családi házaikat eladják és elmeneküljenek. A Tisztviselőtelep, a Házsongárd villái és családi

házaik, egy-egy hosszú tisztviselői élet takarékoságának és mintaszerűségének látható bizonyítékai, egymás után cseréltek gazdát. Ahol valamikor Kolozsvár magyar intelligenciájának igen számottevő és közbecsülésben álló rétege élt csöndes és boldog meghittségben, ott ma román tisztetek korzósznak. Azok a magyarok, akiket még megtűnnek, többnyire bérházakban laknak. Az új román adótörvény ezekről sem feledkezett meg. Adóbecslőbizottságok jártak házról-házra, hogy óriásira becsüljék a lakások értékét. A becslésnél két szempont volt irányadó. A bevallott cél az állam jövedelmének fokozása. A burkolt, de a tulajdonképeni főcél: a hihetetlenül felszórólt túlbérszeggel elriasztani a még megmaradt magyar lakosságot is. Az elszegényedett magyar lakosság nem bírja még sem a magas béréket, sem az ez után kivetett óriási adót. A minden oldalról szorongatott és sanyargatott bérlok érdekeik védelmére alakították meg a magyar házbérlok szövetségét. A Szövetség felkereste Simionescu román pénzügyigazgatót s óvást tett a román becselő-bizottságok által eszközölt tulbecslések ellen, mert ezek nemcsak az üzlethelyiségekre, hanem a luxuslakásoknak egyáltalában nem nevezhető kislakásokra is lehetetlen értékeléseket állapítottak meg. Simionescu meghallgatta a küldött-ség által felhozott panaszokat s azt ígérte, hogy a jövőben a becslések *reális alapokon* történnek. Hogy Simionescu mindent megígért, de semmit sem tett, bizonyítja az, hogy a Szövetség kénytelen volt tovább, a belügyminiszterhez fordulni. Tiltakozását a következő táviratban jelentette be:

„A kolozsvári magyar lakbérlok szövetsége tiltakozik azon mód ellen, amellyel a pénzügyi bizottság a lakbérletek megállapítja. Minthogy ezen megállapítások ellenkeznek a reális értékkel és alkalmat adnak a háztulajdonosoknak jogtalan igények támasztására, kérjük a szükséges intézkedések megtételére, hogy a lakók érdekei kellő védelemben részesíthessenek.”

A román belügyminiszter sem orvosolta a sérelmeket. Nem függesztette fel a becselő bizottságok működését. Az igazságtalan, jogtalan s a reális értékeket messze túlhaladó becsléseket sem érvénytelenítette. Még csak revízióalávetelüket sem rendelte el. Mindössze a következő táviratot küldte a Szövetségnek: „Hozzám intézett táviratuk tartalmát tudomásul vettem, ezen ügyet a legközelebbi minisztertanács elé viszem.”

A franciák nem tudják eladni a saar-vidéki szenet. A saar-vidéki szénmedence hónapról-hónapra óriási kvantumot produkál és a franciák nem tudják, hogy mit csináljanak a sok szénnel. A saar-vidéki francia szén egyik nagy fogyasztója Olaszország és Franciaország; kap a szénből Bajorország is, de ezeknek a szénfogyasztó-piacoknak a felfevőképesége nem elég ahhoz, hogy a nagymennyiségű saar-vidéki szenet felhasználják. Állandóan egy-egy hónapi szénmennyiség áll a csúszdákban eladatlanul és a francia kormány ügynökei hiába kínálják mindenfelé a szenet, a drága frank miatt a legyőzött államok csak nagyon kis mennyiséget tudnak átvenni a felkínált szénből. Egy kis mennyiséget használ el Ausztria és tudvalevőleg a magyar kormány is saar-vidéki szénrel látta el a köztisztviselőket, sőt a főváros gázgyára is viszonylag kedvezőbb feltételek mellett 3000 vagon francia szenet rendelt. Ennek a kvantumnak azonban csak a felét kapta meg a gázgyár, mert jóideig az osztrák forgalmi zavarok, most pedig a német vasuti zavarok akadályozzák a Saar-szén expedíálását. A saar-vidéki szénbányák igazgató-sága erre új ötlettel próbált lendíteni a saar-vidéki szén kelendőségén. Azt tervezte ugyanis, hogy 200 millió francia frank alaptőkével egy import-export részvénytársaságot létesít a bécsi Länderbank, a Magyar Általános Hitelbank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és Mautz & Bankhausen müncheni szénexportör-cég bevonásával. A részvénytársaság Magyarországon, Ausztriában, Bajorországban adná el a saar-vidéki szenet és egyidejűleg lisztet, burgonyát és más fogyasztási cikkeket importálna Franciaországba és a Saar-medence bányavidékeire. Ebben a dologban Alfonz Petit, a bányagazgatóság megbízottja, majd később Bayard igazgató tárgyalta is a bankokkal — a legutolsó tárgyalások nemrégiben voltak Svájcban — mint azonban értesülünk, a tárgyalások nem vezettek eredményre, mert sem a magyar bankok, sem a Länderbank nem akar érdekeltséget vállalni eben az üzletben.

Közvetlen táviróösszeköttetés Budapest és Ujvidék között. Ujvidék centrális helyzete szükségessé tette, hogy a jugoszlávok a táviró- és telefonforgalmat közvetlenül onnan bonyolítsák le. A legközelebbi időben Ujvidék és Budapest között közvetlen táv-

íróvonal fog létesülni. Mostanáig a Budapesttel való forgalmat, Nagybecskerek tranzitó-állomás közvetítésével bonyolította le az ujvidéki táviróhivatal. Hogy ez a körülmény a táviratok kézbesítése körül mily késedelmet jelentett, azt a kereskedők és bankok gyakran tapasztalhatták. Minthogy a nagybecskereki postahivatal éjjeli szolgálatot nem tart, a budapesti táviratok rendszeresen tizenkétórai késéssel érkeztek meg Ujvidékre.

Svájci tőke Jugoszláviában. Egy svájci szindikátus, mely a jugoszláv vasutak részleges villamosításának tervével foglalkozik, ezidő-szerint az ország vizierőinek kiaknázása iránt érdeklődik. A nemzetközi gazdasági helyzet kedvez ugyan e terv közeli megvalósításának, de a vízművek igazgatóságának erre vonatkozó kartográfiai kimutatása már most is figyelemre tarthat számot. Az alacsony víz-állású folyók 3,5 millió lóerőnyi energiát szolgáltatnak, amelyet egész éven át ki lehetne aknázni; a közepes vízállású folyók pedig, amelyek az év 9 hónapjában át ki lennének használhatók, körülbelül kétannyi erőt tudnának nyújtani, holott a hivatalos kimutatások szerint eddig mindössze 160.000 HP van kiaknázva. Jugoszlávia eddigi legnagyobb hydro-eletrikus központja, a bécsi „Baugesellschaft für Verkehrs- und Kraftanlagen” által a Marburg a/D. mellett létesített központ, mely 77.800 lóerejű.

120 millió leiért 25 millió lei. Az *Argus* című bukaresti lap „A román államnak a Nemzeti Bankkal kötött egyezménye” cím alatt ezt a tudósítást közli: A román állam és a Nemzeti Bank közt a következő megegyezés jött létre: A román állam visszavonhatatlanul és mindenkorra a Nemzeti Bankra engedményezi mindazokat a jogokat, amelyek az Osztrák-Magyar Bank felszámoló-bizottságával 1921 szeptember 23-án kötött szerződés alapján megilletik. E szerződés értelmében, amelybe most a Nemzeti Bank belép, az Osztrák-Magyar Bank volt fiókjainak a mostani Uj-Romániában lévő 13 épületének tulajdonjoga a román államra száll át. A Nemzeti Bank ezért a román államnak 25 millió leit fizet, még pedig 23,809,542 leit mint vételárat és 1,190,475 leit mint átiratási illetéket. Ezt a vételárat a román államnak mindaddig nem fizetik ki, amíg a felszámoló-bizottságnál az épületek vételára fejében 16,676,975 koronát le nem fizettek. A *Wiener Allgemeine Zeitung* ehhez füzi: Az egyezmény szövege nem egészen világos. Csupán annyit tűnik ki kétségtelenül, hogy a román állam valamennyi fiók-épületeit körülbelül 24 millió leiért eladta egy román magánbanknak, — a román Banca Nationala határozottan magánbank, amelynek csak szükségprivilegiuma van, egyébként pedig csak meglehetősen laza kapcsolatban van az állammal, úgy hogy tőle még a hitelt is megtagadhatja — amely igen alacsony vételárat is fizetett. Megjegyzendő, hogy minden fiók saját banképületben volt elhelyezve, amelyek kitűnően voltak berendezve és némelyikük valóságos bankpalota volt. Ezek az épületek a háború alatt alig szenvedtek, értékük az 1919. és 1920. évben a nagy lakásinség folytán óriási módon emelkedett. Az 1921. év nyarán a bank-épületek közelében előfordult házladásokhoz viszonyítva, legalább 120 millió lei értéket képviseltek. A bankberendezések szintén 40—50 millió lei értékűek. Eszerint az osztrák-magyar bankfiókok épületeinek 24 millió leit kitevő eladási ára a valóságos értéknek legfeljebb egy nyolcadrészét jelenti.

Minden tőzsdejátekosnak nélkülözhetetlen kézikönyv a

Budapesti Tőzsde-Almanach

(1920—21. kiadás, X-ik évfolyam).

Szerkesztették: Dr. Pór Aladár és Dr. Kende Ernő tőzsdetitkárok közreműködésével Róna Lajos, *A Pénzvilág* felelős szerkesztője és Dacsó Emil, a *Fővárosi Hírlap* felelős szerkesztője.

Kapható a kiadóhivatalban: IX., Boráros-tér 6. és minden könyvkereskedésben. Telefon József 67. és 137—15.

RÓNA ERNŐ
BANKÜZLETE

V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.

TELEFONSZÁM 125.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.T.